

Pardubický kraj již potřetí ve své historii vzdává hold osobnostem, jejichž činnost obohacuje životy nás všech. Poprvé se však setkáváme v krásných secesních prostorách Východočeského divadla v Pardubicích na pomyslných prknech, která znamenají svět. Alespoň pro dnešní večer by měl svět patřit našim oceněným.

Symbolickým DĚKUJI v podobě skleněné plastiky chceme vyjádřit úctu a poděkování lidem, kteří často ve svém volném čase věnovali nezměrné úsilí rozvoji našeho kraje nebo svou činností šířili jeho dobré jméno. Naše upřímné poděkování patří také těm, kteří nezaváhali ani na chvíli a obětavě přispěli k záchraně lidského života, tedy tomu nejcennějšímu, co každý člověk má.

Další laureáty dnes najde také medaile hejtmana, jejímž prvním nositelem se stal v roce 2014 olympijský medailista a mistr světa v biatlonu Ondřej Moravec a poté dalších šest významných osobností, kterých si nesmírně vážím nejen pro jejich profesní, ale také lidské vlastnosti.

Jsem hrdý na to, že v Pardubickém kraji žije celá řada osobností, které mohou nejen mladé generaci sloužit jako vzor, a věřím, že i v příštích letech budeme moci všem oceněným říci: Děkujeme.

Martin Netolický,
hejtman Pardubického kraje

Pardubice 28. dubna 2016

Ocenění Pardubického kraje

Pardubický kraj od roku 2014 oceňuje významné osobnosti nebo právnické osoby spjaté s regionem prostřednictvím dvou cen a jedné medaile. Nositele cen nominuje veřejnost, udělení schvaluje Zastupitelstvo Pardubického kraje. Ocenění je poděkováním za příspěví k rozvoji kraje, rozšiřování jeho dobrého jména nebo za výjimečný skutek.

Cena Za zásluhu o Pardubický kraj

Je určena osobnostem, kolektivům nebo organizacím za mimořádnou činnost pro rozvoj kraje a za zásluhy o kraj. Ocenění získávají uměleckou skleněnou plastikou, odznak se stužkou a pamětní diplom.

Cena Michala Rabase za záchranu

Je určena osobnostem, kolektivům nebo organizacím za mimořádné nebo dlouhodobé zásluhy v oblasti záchrany života, zdraví nebo jiných významných hodnot. Ocenění získávají uměleckou skleněnou plastikou, odznak se stužkou a pamětní diplom.

Medaile hejtmána

Je udělována hejtmánem Pardubického kraje vybraným osobnostem za jejich zásluhy v oblasti propagace kraje nebo významným hostům při jejich návštěvě našeho regionu. Ocenění získávají medaili se stužkou a pamětní diplom.

Laureáti ocenění předchozích let

Cena Za zásluhy o Pardubický kraj

Ing. Akad. arch. Miroslav Řepa, architekt (2014)

Ing. Yvona Rybová a Ing. Petr Ryba, folkloristé (2014)

Marie Sedmíková, odbornice na ex libris (2014)

Luděk Štěpán, zakladatel skanzenu Veselý Kopec (2015)

Manželé Magda a Petr Kučerovi, majitelé zámku Nové Hradý (2015)

Králická pevnostní oblast a Společnost přátel čs. opevnění (2015)

Cena Michala Rabase za záchranu

Veronika Kolařová, studentka gymnázia (2014)

Ladislav Pulpit, řidič autobusu (2015)

Radek Biedla, učitel SOŠ automobilní v Ústí nad Orlicí (2015)

Lukáš Kamaryt, strážník Městské policie Pardubice (2015)

Medaile hejtmana

Ondřej Moravec, biatlonista (2013)

Peter Chudík, župan Prešovského samosprávného kraje (2014)

MUDr. Michaela Tomanová, MBA, ředitelka Rehabilitačního ústavu Brandýs nad Orlicí (2015)

Josef Kubát, matematik (2015)

Eva Faltusová, dobrovolná hasička (2015)

Marie Stará, dobrovolná hasička (2015)

Josef Jiruše, dobrovolný hasič (2015)

Medaile hejtmana

MUDr. Marie Blažková,
zakladatelka Hospice Chrudim

Marie Blažková se narodila v Bernarticích nad Odrou (1957), nyní žije v Chrudimi. Vystudovala Lékařskou fakultu Univerzity Karlovy, promovala v roce 1986. Její specializací je psychiatrie, tuto praxi také v Chrudimi provozuje. Inklinovala ovšem k poněkud jinému lékařskému oboru a právě směřování k péči o nevléčitelně nemocné ji přivedlo mezi oceněné osobnosti Pardubického kraje. Je totiž zakladatelkou jediného hospice na území našeho regionu.

Jako lékař hospice je spolu s jeho ředitelem MUDr. Jiřím Košťálem stále připravena pomoci vážně nemocným, těm, jejichž čas na tomto světě se počítá už jen na měsíce, týdny nebo jenom dny. Lidem nevléčitelně nemocným, kterým zbývají už pouze krůčky ke smrti. A právě strach ze smrti byl pro Marii Blažkovou hlavním motorem v jejím konání a v uskutečnění snu vybudovat v Chrudimi hospic. „*Už od dětství jsem trpěla strachem ze smrti, především smrti na rakovinu,*“ přibližuje Marie Blažková. „*Svůj strach jsem se rozhodla zmenšit právě tím, že budu dělat něco pro nemocné rakovinou.*“

Ve třetím ročníku studia lékařské fakulty se seznámila s budoucím praktickým lékařem MUDr. Janem Mensou, se kterým se zajímala o to, jak je možné pečovat o nevléčitelně nemocné a jak jim lze ulehčit jejich odchod. Na počátku nového tisíciletí založili občanské sdružení, jehož cílem bylo vybudovat v Chrudimi hospic. Smělý projekt se potýkal s řadou problémů, především finančního charakteru. Marii Blažkovou však od jejího

plánu neodradil ani náhlý skon Jana Mensy a společně s Jiřím Košťálem ho dovedla až do úspěšného konce. „*Stavba běžela od 10. ledna 2008 do 21. května 2009, prvního října jsme pak zahájili provoz,*“ vzpomíná Marie Blažková.

O chrudimském lůžkovém hospici, o jehož služby je obrovský zájem a kapacita je téměř neustále naplněná, sama hovoří jako o speciální nemocnici. „*Hospic je nemocnicí, která nabízí více než jen medicínu a ošetrovatelskou péči. Nabízí bezpečné prostředí pro závěr života. Na pokojích mají naši klienti vlastní sociální zařízení, klimatizaci, balkon, přistýlku pro rodinné příslušníky nebo ledničku, zkrátka to, co v běžných nemocnicích není,*“ vysvětluje Marie Blažková. V pokojích se navíc počítá sumistěním vlastních oblíbených předmětů klientů, jako jsou třeba obrazy či fotografie. Velkorysé jsou společné prostory, široké chodby či koncertní křídlo dominující velkému sálu, kde se klienti scházejí k jídlu. Při budování se myslelo i na meditační místnost a také na místnost posledního rozloučení, ve které se rodina může naposledy setkat se zesnulým.

Sedmadvacetimístnou kapacitu hospice za dobu jeho existence využilo už dva a půl tisíce klientů, plány Marie Blažkové a Jiřího Košťála tím ale nekončí. V centru Chrudimi chtějí vybudovat dům, který bude poskytovat péči těžkým onkologickým pacientům, kteří ovšem zatím nebo naopak už péči lůžkového hospice nepotřebují.

Medaile hejtmana

Mgr. Marie Hubálková,

ředitelka Oblastní charity Pardubice

Marie Hubálková (nar. 1966) je absolventkou zdravotnické školy a teologické fakulty. Do Pardubic se dostala díky Společnosti sester Ježíšových, tedy řádu, jehož byla členkou. Řád ji sem totiž před devatenácti lety vyslal, aby pomohla upadající Oblastní charitě Pardubice. „V řádu jsem byla šťastná, takže to pro mě bylo složité rozhodování, ale tak, jak jsem byla šťastná tam, jsem šťastná i tady. Práce v charitě mě nesmírně baví, má smysl, můžeme pomáhat lidem a máme od nich zpětnou vazbu,“ přibližuje svou cestu Marie Hubálková, která je nejenom sedm let ředitelkou Oblastní charity Pardubice. Především je totiž spoluautorkou koncepce domácí hospicové péče.

Jak sama říká, život v řádu byl pro ni velmi dobrou přípravou pro její nynější práci, kterou charakterizuje jako věnování se lidem na okraji zájmu společnosti. To jsou v současné době především senioři, nemocní a umírající. K ošetřovatelské, pečovatelské službě, osobní asistenci a odlehčovacím službám přibyla před šesti lety ještě péče o rodiny. „Setkáváme se například s tím, že žena po mateřské dovolené nemůže sehnat práci. Vidíme, že na okraji zájmu jsou i matky, proto máme i sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi, navázali jsme na pěstounskou péči a založili dvě rodinná centra v Luži a v Holčicích,“ představuje Marie Hubálková široké spektrum služeb poskytovaných více než šestnácti stovkám klientů.

Velkým tématem a srdeční záležitostí pro Marii Hubálkovou je domácí hospicová péče, na jejíž koncepci přímo pracovala. Za velký úspěch v této souvislosti považuje to, že ministerstvo zdravotnictví i zdravotní pojišťovna uznaly domácí hospicovou péči. „Devadesát procent lidí by chtělo umřít doma. Každý by měl vědět, že tuto možnost má, že na to nebude sám, že na to nebude sama jeho rodina, že s naší pomocí to zvládnou,“ říká Marie Hubálková, jež s kolegy dokáže v domácnosti umírajícího vytvořit jednotku intenzivní péče a poskytnout v jakoukoliv denní či noční dobu pomoc hospicového týmu. Velmi důležitá je přítom pomocná ruka, kterou Oblastní charita Pardubice podává rodině umírajících.

Sama Marie Hubálková doprovázela umírající na jejich poslední cestě dvanáct let. Dnes už se k tomu vzhledem k velikosti organizace, kterou řídí, nedostane. „Moji klienti jsou teď naši zaměstnanci, kterým se snažím připravit co nejlepší podmínky k práci a které se snažím směřovat k účtě k člověku a k pochopení podstaty naší služby,“ dodává Marie Hubálková.

Cena Michala Rabase za záchranu

Eliška Matysová a David Jand'ourek, studenti Střední školy zdravotnické a sociální

Eliška Matysová (nar. 1997), žije v Zámrsku, David Jand'ourek se narodil ve stejném roce a bydlí v Dolní Dobručce. Oba přitom spojuje nejenom to, že spolu studují ve třetím ročníku Střední školy zdravotnické a sociální v Ústí nad Orlicí, kde se připravují na profesi zdravotnického asistenta. Eliška a David loni v dubnu zachránili cestou do školy život muži postiženému epileptickým záchvatem.

„Viděla jsem muže ležícího v křeči na zemi, kolem kterého chodili ostatní lidé. Řekli jsme si s Davidem, že se musíme podívat, jestli nepotřebuje pomoc,“ popisuje událost Eliška. Oba studenti se nejprve snažili s mužem komunikovat a zjistit, co se mu stalo. Na toale postižený muž nijak nereagoval. *„Byl celý promodralý a v bezvědomí. Otočili jsme ho na záda a zavolali tísňovou linku 155. Pokyny, které jsem dostávala od dispečerky záchranné služby, jsme se potom s Eliškou řídili,“* vzpomíná David, který se spolužačkou zahájil resuscitaci muže bezprostředně ohroženého na životě.

Vzhledem k dopravnímu omezení ve městě se na místo nemohla rychle dostat záchranka a jako první dorazila jednotka hasičů. Do té doby ale veškeré záchranné práce prováděla Eliška s Davidem. Přestože oba studují zdravotnický obor, situace byla přece jenom úplně jiná než ve škole při praktické

výuce. *„Byli jsme na to úplně sami, bez dozoru učitelky, museli jsme si s tou situací poradit sami,“* vysvětluje Eliška.

Jako vzornou zhodnotil péči obou studentů o muže, který si pádem na zem zranil hlavu, velitel zasahující jednotky hasičů. Ocenil je potřeba i skutečnost, že Eliška s Davidem bez váhání poskytli pomoc, zatímco ostatní kolemjdoucí si nastalé situace nevšimli a neřešili ji. Díky včasnému zásahu studentů muž přežil a ze zranění se zotavil. *„Pán si na nás nepamatuje, ale kdykoliv ho vidím, mám velmi dobrý pocit z toho, že se nám podařilo mu pomoci,“* uzavírá David.

Cena Michala Rabase za záchranu

MUDr. Jiří Pol,

lékař Nemocnice následné péče v Moravské Třebové

Jednasedmdesátiletý Jiří Pol, který doposud působí jako ambulantní internista, diabetolog a gastroenterolog, pochází z Vysočiny, kde absolvoval střední všeobecně vzdělávací školu. Odtud odešel na Lékařskou fakultu Univerzity Jana Evangelisty Purkyně do Brna, kde v roce 1969 promoval.

Své první zaměstnání našel v nemocnici ve Vyškově, kde působil na interním oddělení. Tady si také udělal první i druhý stupeň atestace interního lékařství. Ve vyškovské nemocnici následně pracoval jako ordinář pro gastroenterologii a hepatologii. „*Interní lékařství jsem si vybral jako takový nosný obor, na interně mě vždy bavila její celistvost,*“ vysvětluje Jiří Pol. „*Člověk je celek a interna je celkem, syntetizuje poznatky z ostatních oborů. Nemůžeme se domnívat, že bude úspěšný kardiolog, pakliže pacient bude trpět psychickými poruchami, bude mít sociální problémy nebo bude mít chronickou kožní chorobu.*“

Do Moravské Třebové se dostal v roce 1981, kdy se přihlásil do konkurzu na místo primáře interního oddělení zdejší nemocnice. Vedl tady aktuální interní oddělení, které v té době disponovalo kapacitou devadesáti lůžek. V roce 2002 došlo ke změnám lůžkového fondu a zdravotnické zařízení se stalo současnou Nemocnicí následné péče. „*Začal jsem pracovat na interní ambulanci, kde se doposud věnuji*

interně, diabetologii, gastroenterologii a hepatologii,“ shrnuje Jiří Pol.

V době, kdy Jiří Pol přicházel do Moravské Třebové, věděl toho o tomto městě jen velmi málo a informace o ní hledal i v Ottově slovníku naučném. Nejen, že za dobu svého působení si tady zvykl a nedokázal by si představit žít a pracovat jinde, především se tu stal velmi oblíbeným mezi pacienty. Při své lékařské praxi se totiž řídí hlavní zásadou, kterou je maximální ohleduplnost a úcta k pacientovi. „*Nemohu říkat, že mě pacient potřebuje. Pacienta beru jako rovnocenného partnera. Přichází za mnou se svým problémem a já jsem tu od toho, abych mu tento problém pomohl vyřešit,*“ objasňuje svůj přístup Jiří Pol, který zároveň odmítá, že by ocenění Pardubickým krajem patřilo jen jemu. „*Sám bych nebyl nic nebýt mého týmu. Nikdy jsem nepodceňoval spolupracovníky, zdravotní sestry, ale ani pomocníky a technické zázemí. Bez toho se medicína nedá dělat. Lékař může být sebebrilantnější, ale potřebuje ke své práci sestru, potřebuje, aby měl pacient pohodlí, aby měl jídlo, teplo nebo čisto kolem sebe.*“

Dobré zázemí nemá Jiří Pol jen v ordinaci. S manželkou, která pracovala jako ekonomka, vychoval dvě děti. Syn se stal kardiochirurgem, dcera je alergoložkou. Radost panu doktorovi pak dělá trojice vnoučat.

Cena Za zásluhy o Pardubický kraj

RNDr. Daniel Smutek,

geolog a hydrogeolog

„Je velké neštěstí i štěstí zároveň, když je koníček prací a práce koníčkem,“ říká Daniel Smutek (nar. 1952), geolog a hydrogeolog, ředitel společnosti Vodní zdroje Chrudim a především jeden ze zakladatelů Národního geoparku Železné hory. „Den nemá osm hodin, ale šestnáct nebo dvacet. Všechno jde stranou.“

Pokud ale máme začít od samotného počátku, musíme jít až do úplného dětství Daniela Smutka. Narodil se ve Vysokém Mýtě a jeho láska k minerálům se datuje od raných let. „Maminka mi ve třech letech prala na valše tepláky a přitom hubovala, protože si lámala nehty, jak šly z kapes šutry,“ vzpomíná s úsměvem sympatický šedesátník, kterého k budoucí profesi nesměrovala žádná rodinná tradice. Rodiče ale pro zálibu svého syna měli pochopení a podporovali ho. Ještě větší zásluhu ale Daniel Smutek připisuje svým učitelům, ať už to byl třeba učitel ze základní školy Jaroslav Papež, se kterým přepsal bez vědomí rodičů přihlášku na střední školu, kde se potkal svynikající profesorkou, botaničkou a přírodovědkyní Helenou Svobodovou, se kterou se, jak říká, „kámoši“ do teď. Štěstí měl na pedagogy i na gymnázium a následně na pražské přírodovědecké fakultě.

Po studiu vysoké školy, už se třemi dětmi z celkových čtyř, putoval Daniel Smutek na Chrudimsko. Rozhodl o tom inzerát na místo geologa u Vodních zdrojů v Bylanech slibující přidělení bytu. Na následující roky

prožité v terénu a v maringotkách se spoustou zajímavých lidí vzpomíná Daniel Smutek velmi rád.

Láska k mineralogii se ho nejenom drží celý život, Daniel Smutek se jí snaží sdílet i s ostatními. „Když sbíráte známky, tak známku si prostě vykořespondujete nebo si ji koupíte. Když ale chcete kámen nebo najít trilobita, tak se musíte sebrat, někam dojet, trpět v terénu, tlouct kladivkem jak blázen a občas najdete, občas ne. Když pak toho trilobita máte v šuplíku, tak kdykoliv na něj sáhnete, odvine se vám příběh. O tom, jak hrozně přišlo, jak se vám udělal puchýř...“ popisuje Daniel Smutek a pokračuje: „To je ale jen půlka. Ta druhá, to je šance toto dát druhým, proto jsme začali dělat geoparky.“ Právě sdílení zážitků při nálezech, při putování po zajímavých lokalitách v přírodě a ukazování atraktivních míst vedlo k založení Národního geoparku Železné hory, který zrovna nyní usiluje o zapsání do globální sítě geoparků Unesco. O osvětu avzdělávání zejména mladší generace se Daniel Smutek zasloužil i jako autor projektu Geovědy – Historií země za dva dny nebo zpřístupněním velké části své významné geologické sbírky.

Na závěr – inventarizovaná sbírka Daniela Smutka čítá doposud tisíce minerálů, hornin a zkmamenělin v šuplících a vitrínách. A další přibývají...

Cena Za zásluhy o Pardubický kraj

MUDr. Václav Volejník, Csc.,

ředitel Hamzovy léčebny Luže - Košumberk

Muž, který už třicet let navazuje na odkaz profesora Františka Hamzy v čele lužské rehabilitační léčebny, se narodil v Praze (1949). Jak sám říká, jako pražské dítě prožil mnoho času v nemocnicích a k medicíně tam získal kladný vztah, který zároveň ale také zdědil po svém otci. Vystudoval všeobecnou medicínu na Lékařské fakultě Univerzity Karlovy v Hradci Králové, kde posléze jako neurolog působil v roli asistenta. „*Učil jsem s láskou, ale zjistil jsem, že neumím dělat vědu. Zjistil jsem, že jsem člověk, který je praktický, má zájem o aktivní tvůrčí činnost,*“ vysvětluje Václav Volejník, svoji cestu zakademické půdy do čela Hamzovy léčebny Luže - Košumberk.

Do léčebny, kterou prof. František Hamza založil na počátku dvacátého století jako ústav pro tuberkulózní děti, přišel Václav Volejník ještě v době socialismu, kdy zařízení už nebylo v dobrém stavu. Tou dobou se zde léčily děti s pohybovými vadami, léčebna ale byla zanedbaná a péče o pacienty se tu nijak nerozvíjela. Nutné tedy bylo urychleně řešit nejenom nevyhovující technický stav areálu a jednotlivých budov, ale také výrazně zkvalitnit zejména medicínské služby, které léčebna mohla svým pacientům nabídnout. Václav Volejník zároveň považoval za nezbytné zlepšit i péči o personál. „*To všechno mělo vést k hlavnímu cíli, a totiž, že se léčebna stane špičkovou a bude schopna konkurovat ostatním zařízením v republice,*“ říká Václav Volejník a každému, kdo se po léčebně roz-

hlédne, je jasné, že dosáhnout této mety se už dávno povedlo.

Léčebna prošla významnou změnou krátce po listopadové revoluci, kdy z ní odešly slovenské děti. Vedení ústavu se podařilo tento výpadek nahradit získáním možnosti pečovat o dospělé pacienty a dnes tak děti v Hamzově léčebně v Luži - Košumberku tvoří menšinu. Z celkové kapacity pěti stovek lůžek jich připadá na dětské pacienty jen sedm desítek.

V průběhu let se léčebna neustále rozvíjela, přibývaly nové léčebné metody, zkvalitňoval se personál, rekonstrukcemi prošla řada zdejších pavilonů a změnil se i přístup okolnímu světu. V tom všem navazuje Václav Volejník na odkaz zakladatele léčebny. „*Pan profesor Hamza měl stejné cíle. Chtěl, aby tato léčebna byla opravdu špičková a poskytovala co nejkvalitnější léčebnou péči. V jednom ze svých textů napsal, že chce, aby léčebna byla otevřené zařízení, které bude přístupné pro svět a nebude uzavřenou enklávou,*“ dodává Václav Volejník mezi jehož motta patří: „*Nesmíme panu profesorovi Hamzovi udělat ostudu.*“

Práce ředitele rehabilitační léčebny Václava Volejníka ale rozhodně nekončí. Jestliže jeho někdejším cílem bylo usadit Hamzovu léčebnu Luže - Košumberk na český vrchol, současnou vizí je posunout ji mezi nejlepší evropské ústavy.

Cena Za zásluhy o Pardubický kraj

PhDr. Jiří Kotyk, Ph.D.,

historik

Historik Jiří Kotyk se narodil v Pardubicích (1946), kde studoval Pedagogický institut a následně na Pedagogické fakultě v Hradci Králové obor dějepis a ruský jazyk. Vzdělání si dále doplňoval rigorózním studiem na Pedagogické fakultě v Praze a Filozofické fakultě Univerzity Hradec Králové.

Jako pedagog působil v letech 1967–1991 na základní škole, odkud odešel na Českou školní inspekci, kde pracoval v letech 1991–1995. Do loňského roku přednášel Jiří Kotyk na Filozofické fakultě Univerzity Hradec Králové.

„Vybral jsem si dráhu historika, protože mě historie, především dějiny Pardubicka, vždy velmi zajímala. Z toho následně vyplynuly některé moje funkce v Klubu přátel Pardubicka,“ vysvětluje Jiří Kotyk, který je vedle toho také předsedou Masarykovy společnosti v Pardubicích, předsedou Společnosti Jana Kašpara a Společnosti Jana Pernera. Zatímco zásluhou Masarykovy společnosti byl mimo jiné obnoven pomník TGM na náměstí Čs. legií v Pardubicích, další výše zmíněné společnosti se zasloužily o rekonstrukce hrodek zakladatelů dopravy, tedy prvního českého aviatika Jana Kašpara a stavitele železnice Jana Pernera. Doktor Kotyk také inicioval prohlášení Larischovy vily, tedy takzvaného Zámečku, u něhož byli během druhé světové války za heydrichiády popravováni obyvatelé vypálených Ležáků, za kulturní památku.

Vedle dlouholetého pedagogického působení se Jiří Kotyk výrazně prosadil také na poli autorském, kde lze zmínit například publikace „Spor o revizi Husova procesu“, „Český fašismus v Pardubicích a na Pardubicku 1926–1939“ či nedávne již druhé doplněné vydání knihy „Hana a Václav Krupkovi, pardubičtí spolupracovníci Silver A“. Rozsáhlá je také publikační činnost doktora Kotyka v rámci edice „AB-Zet Pardubicka“, prostřednictvím které vydal vlastivědné brožury se vztahem k Pardubicku, kupříkladu „Pardubický Zámeček a jeho osudy“, „Pernštejnové na Pardubicku“ nebo „Zmizelí Pardubáci“. Od roku 1976 rediguje „Zprávy Klubu přátel Pardubicka“, je také členem redakční rady „Vlastivědných listů Pardubického kraje“.

V současnosti pokračuje Jiří Kotyk v projektu „Pardubický Slavín“, který se zabývá pochovanými významnými osobnostmi Pardubicka. Jako historik sbírá nyní také informace o dr. Ludvíku Novotném, někdejší přednostovi Okresní politické správy v Pardubicích, který v roce 1945 ve městě přebíral od nacistů moc, aby se následně stal obětí dalšího totalitního režimu.

Cena Za zásluhy o Pardubický kraj

akad. soch. Olbram Zoubek,
sochař a restaurátor

Olbram Zoubek (nar. 1926) patří k nejznámějším českým sochařům. Část svého života, celých 17 let, kdy nemohl z politických důvodů svobodně tvořit, strávil restaurování renesančních sgrafit na Zámku v Litomyšli a výrazně tak přispěl k jedinečnému vzhledu této památky. Od té doby střídavě žije v Litomyšli a v Praze.

Studoval Vysokou školu uměleckoprůmyslovou u profesora Josefa Wagnera, kterou absolvoval v roce 1952. Už v průběhu studia vystavoval své práce a začal se věnovat také restaurování uměleckých děl. Zpočátku ho nejvíce ovlivnila první zahraniční cesta do Řecka a podoba antických soch, které spojují fyzickou krásu surčitým božstvím ve svém výrazu. Modeloval své sochy v nadživotní velikosti do štíhlých vertikál, které jsou většinou v pohybu, nakročené, nadechnuté, na špičkách nebo odpoutávající se od země. Každá má v sobě specifický výraz, gesto nebo výkřik.

V roce 1969 sejmul Olbram Zoubek posmrtnou masku studenta Jana Palacha, který se upálil na protest proti okupaci Československa. To mu nadlouho změnilo jeho uměleckou životní cestu. Podepsal také Několik vět a teprve po listopadu 1989 se mohl naplno začít zase věnovat vlastní umělecké tvorbě. Mimořádně plastika Palachovy posmrtné tváře nyní připomíná tohoto studenta na budově Filozofické fakulty Univerzity Karlovy.

Stálou inspirací pro Olbrama Zoubka je kromě žen také utrpení. „*Hodně jsem pracoval na obětech komunismu, na několika památnících například v Klatovech, v Ústí a v Praze,*“ vyjmenovává sochař, který vsoučasné době připravuje plastiku kněze Josefa Toufara a chystá se zúčastnit soutěže na vytvoření pomníku pro Miladu Horákovou. Proslulý je Zoubkův pomník obětem komunismu na pražském Újezdě, kde v úpatí petřínského vrchu společně s architektky Zdeňkem Hölzlem a Janem Kerelem instaloval zužující se schodiště se sedmi kráječícími a čím dál více zmrzačenými postavami.

Největší soubor soch Olbrama Zoubka je vystaven ve stálé expozici ve sklepení Zámku Litomyšl, další sledují vodní hladinu ve zdejších klášterních zahradách. Jeho oblíbenými materiály jsou cement, olovo a bronz.

S první ženou, sochařkou Evou Kmentovou, má dceru Polanu a syna Jasana, s druhou ženou Marií Edlmanovou má dceru Evu. Je nositelem řady ocenění, mimo jiných státního vyznamenání Medaile Za zásluhy I. stupně či ocenění a titulu Rytíř české kultury a je čestným občanem Litomyšle. Jeho dílo je zastoupeno v mnoha galeriích i soukromých sbírkách v řadě zemích světa.

Vznik skleněného artefaktu ocenění

MgA. Pavel Ševčík,
MgA. Darina Lepišová,
designéři, Pardubice

Návrh podoby ocenění vznikl v hlavách Pavla Ševčíka a Dariny Lepišové. „Při hledání podoby cen jsme si řekli, že se nebudeme odkazovat na žádné symboly Pardubického kraje, žádné pamětihodnosti, což by jistě nevystihovalo samotný kraj. Ten podle nás není v pamětihodnostech, ale v lidech, kteří tady žijí,“ vysvětlil Pavel Ševčík. Proto se autoři rozhodli zaměřit se na zcela něco jiného, a to konkrétně na moment předání diplomu či medaile. „V tu chvíli totiž přichází poděkování oceněným, tudíž pro nás bylo nejdůležitější slovo *Děkujeme*, které jsme se snažili jednoduše graficky vložit na medaile, diplomy a ceny,“ doplnila Darina Lepišová. U skleněné plastiky autoři svoji původní představu upravili a přišli s novou koncepcí, která spočívá v použití lepeného skla a vytvoření vrstveného skleněného artefaktu.

Ota Svoboda,
sklář, Pardubice

Skleněná plastika, kterou jsou oceněny osobnosti Pardubického kraje, je tvořena sedmi, respektive devíti tabulemi skla. Každá tabule má svou modrou vrstvu s výjimkou symbolu písmene D, takže výsledkem je efekt trojrozměrného křišťálového písmene.

„Bylo nutné nejenom vyrobit tabule, ale také zajistit vypiskování nápisů a znaků na čelní stěně, zabarvení jednotlivých vrstev a jejich následné slepení. Celkovou výrobou takového díla se v celé Evropě nikdo nezabývá, a bylo proto potřeba zajistit dílny pro jednotlivé kroky,“ popsal postup Ota Svoboda.